

СТАНОВИЩЕ

от проф. Мими Георгиева Стойчева дм,
външен член на научно жури

Относно: Оценка на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.4 „Обществено здраве“, научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията.

Докторска програма: „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“

Автор: Калина Стефанова Пейчева

Форма на докторантурата: задочна докторантура

Катедра: „Медицинска етика и право“ на Факултет по обществено здраве към Медицински университет София

Тема на дисертационния труд: „Морални аспекти на устойчиво развитие на здравеопазването“

Научен ръководител: проф. Людмила Найденова Чакърова, дп

Рецензенти: проф. Мариела Светославова Янева-Деливерска, дмн
доц.д-р Катя Петрова Попова – Юрукова, дм

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Нстоящата защита на дисертационен труд на тема „Морални аспекти на устойчиво развитие на здравеопазването“, разработен от Калина Стефанова Пейчева се провежда по предложение на катедрен съвет на катедра „Медицинска етика и право“ на Факултет по обществено здраве (ФОЗ) при Медицински университет (МУ) София (Протокол № 18/24.04.2018 г.) , утвърдено от Факултетен съвет на ФОЗ (Протокол №39/30.04.2018г.) и Заповед № РК 36-879/14.05..2018г. на Ректора на МУ София.

Дисертационният труд, авторефератът, научната продукция, приложената документация, както и цялостната процедура са в съответствие с изискванията на националната и вътрешноуниверситетска законово-нормативна база за придобиване на ОНС „доктор“ и са в спецификата на съответната научна специалност и професионално направление.

Калина Стефанова Пейчева придобива образование и квалификация в МУ София: магистратури в специалностите „дентална медицина“ и „обществено здраве и здравен мениджмънт“; специалност „оперативно зъболечение и ендодонтия“. От 2015г. до момента е задочен докторант, в катедра „Медицинска етика и право“ при ФОЗ на същия университет. Повишава своите професионални компетенции по дентална медицина чрез участие в краткосрочни обучения в Белгия и Франция, владее на отлично

ниво английски език и на основно ниво испански език, притежава компютърни, технически, технологични, организационни, социални умения и компетенции.

От 2008г.към момента, д-р Калина Пейчева е общопрактикуващ лекар на частна практика по дентална медицина, през периода 2009г.-2015г. е асистент в Катедра по консервативно лечение във Факултет по дентална медицина към МУ София.

2. Обща оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 192 страници, онагледен е с 82 таблици, 21 фигури и 7 приложения. В библиографската справка са представени 207 литературни източника, от които 110 на кирилица, 73 на латиница и 24 закони и нормативни актове. Съдържанието е структурирано във: Въведение; Глава Първа: Литературен обзор; Глава Втора: Цел, задачи и методология на изследване; Глава Трета: Резултати; Глава Четвърта: Обсъждане на резултатите; Изводи; Приноси; Препоръки; Приложения; Използвана литература; Списък на използваните съкращения; Списък на публикациите свързани с дисертационния труд.

Изложението на съдържанието е в логическа последователност и научно-методическа издържаност.

3. Актуалност и значимост на проблема

Динамичното развитие на социално-икономическите, глобализационните и евроинтеграционните процеси, поставя нови предизвикателства във всички сфери на обществения живот, включително и в здравеопазването. Провеждащата се здравна реформа в нашата страна, в условията на бързите темпове на навлизане на пазарните механизми, пораждат редица противоречия и пропуски от различно естество: законово-нормативни, структурно-организационни, методологически, финансово-икономически, морално-ценностни. Особено тревожни са негативните последици, рефлектиращи върху устойчивото развитие на здравеопазването като качествено нов тип икономически и социален прогрес, приоритетно залагащ на превенция, здравна промоция, по-голяма лична здравна грамотност, отговорност и активност; по-целенасочена, последователна и ефективна здравно-социална политика, инвестираща в по-добро здраве и качеството на живот на населението в нашата страна.

В контекста на тази значимост, настоящият дисертационен труд анализира състоянието, проблемите и тенденциите на моралните аспекти на устойчивото развитие на българското здравеопазване, с акценти върху: доверие на българските пациенти към общопрактикуващите лекари по отношение на адекватността на профилактично-превентивните дейности, свързани с тяхното здраве; мнения и оценки на пациенти и здравни професионалисти относно необходимостта от повишаване здравната информираност, компетентност и активност на индивидите и населението в

осъществяване на законотворчеството, политиките и процесите, свързани с индивидуалното и обществено здраве ; разработването и прилагането на иновативни подходи, дейности, инструментариум за повишаване личната и колективна отговорност за здраве, осигуряване на качествени интегрирани здравни грижи услуги.

Това определя медико-социалната актуалност и значимост на тематиката и цялостната разработка на дисертационния труд.

4. Характеристика на структурираните части на дисертационния труд.

Въведението акцентира върху ценностните аспекти на индивидуалното и обществено здраве; приоритетното и иновативно развитие на първичните здравни грижи и услуги; същността, значимостта и основните елементи на концепцията за устойчиво развитие на здравеопазването, с приоритетност върху етико-правно-деонтологичните такива и необходимостта от поддържане на баланса между интензитета на медицинските технологии - "пациент-центрираните" здравни дейности, грижи и услуги - лимитираните финансови ресурси - нелимитираните и невинаги предвидими реални здравни потребности на индивидите, социалните групи и общество като цяло.

В Литературния обзор, в контекста на морално-ценностните аспекти на здравеопазването и медицинските професии, е направен задълбочен обзорен, сравнителен и дискусионен анализ на правата и отговорностите на медицинските професионалисти и пациентите при осигуряване и ползване на здравни грижи и услуги. В светлината на глобалната концепция за устойчиво развитие на обществото, получила старт през 2005г. чрез Декларация на ООН, са дискутирани моралните аспекти на концепцията за устойчивото развитие на здравеопазването, с акцент върху общите принципи, целите, приоритетите, предизвикателствата, тенденциите на развитие на нейните основни елементи. Направен е обобщен анализ на литературния обзор.

В Глава втора, въз основа на актуалността и значимостта на избраната проблематика и обстойния литературен обзор, **прецизно са определени и формулирани целта на дисертационния труд:** "да се проучи и повиши готовността на населението за поемане на лична отговорност за собственото здраве като се повиши здравната грамотност на населението за укрепване на моралните аспекти на концепцията за устойчиво развитие на здравеопазването" и **свързаните с нея 4 основни задачи.** В тази връзка са конкретизирани обектът, логическите и техническите единици, признacите на научното изследване. Логически единици на направеното през 2016г./2017г. проучване са общо 893 анкетирани лица, от които 467 пациенти и 426 медицински професионалисти/медицински сестри, общопрактикуващи лекари/ОПЛ/, лекари от болничното здравеопазване и от денталната медицина. Техническите единици на изследване са

,„Аджибадем Сити Клиник Болница Токуда“, УМБАЛ“Софиямед“, УМБАЛ:“Св.Иван Рилски“, УМБАЛ“Александровска болница“, Болница-“Сердика“, МЦ“Панацея“, МЦ“Лора“, Поликлиника на ВМА, кабинети на ОПЛ в гр.Пирдоп и с.Антон.Умело са подбрани и приложени **социологически и статистически методи** за набиране на информацията, анализ и презентация на данните и резултатите по проучените признания.

В Глава трета: е направен подробен експериментален критичен анализ на резултатите от изследвани признания, следващи последователността на изследователските задачи за отделните респондентски групи, като е извършен и сравнителен анализ и оценка на резултатите по критериите пол, образование, възраст. Данните са онагледени таблично и графично.

В Глава четвърта,на база на теоретико-емпиричните анализи, установените недостатъци, в контекста на международните, европейски и национални стратегически документи и проучени добри практики, са очертани водещите подходи, приоритетни дейности и механизми за ефективно мениджиране на основните компоненти на успешното развитие на здравеопазването, с акценти върху ценностните такива: осигуряване на споделена отговорност между професионалисти и общественост за опазване здравето; необходимост от подобряване на здравната грамотност на индивидите, здравните професионалисти и обществото; внедряване на селфмениджмънта, телемедицината, електронното здравеопазване за оказване на интегрирани диагностични, консултативни, лечебни, профилактични, превантивни, промотивни и специализирани грижи и услуги. В тази връзка е разработен, презентиран и приложен оригинален авторов инструментариум: “Наръчник по здравни въпроси, здравословен начин на живот и психопрофилактика” и примерен образец на „Здравно досие на пациента“

Изведени са 10 обобщени извода , потвърждаващи основните резултати по изследваните признания и изследователски задачи.

В заключението са очертани неотложността и приоритетите на бъдещите действия, мерки и намеси за оптимизиране на съществуващата национална система и нормативната база за осигуряване на морално и устойчиво развитие на здравеопазването. Във връзка с това **са формулирани общи и специфични препоръки**, с насоченост към държавни, политически, регионални, професионално-съсловни, пациентски, образователни органи, инситуци и здравни структури.

Присъединяваме се към авторовата самооценка на **приносите, като бихме допълнили тяхната значимост : научно-познавателен, научно-методичен и научно-приложен характер.** С оригиналност се откроява изработеният авторов инструментариум: алгоритъм за установяване на здравната грамотност и здравословното поведение на пациенти и здравни професионалисти; “Наръчник по здравни въпроси,

здравословен начин на живот и психопрофилактика“,примерен образец на“Здравно досие на пациента“, потвърждаващи изпълнените цел и задачи на изсле-дването.

Авторефератът съдържа 60 стандартни страници, разработен е съобразно методическите изисквания. Представя аналитично и графично в синтезиран вид цялостното съдържание на изложението. Във връзка с дисертационния труд е представен списък с 4 публикации. Две от тях са самостоятелни и са публикувани в чуждестранни издания.

В Заключение , въз основа на гореизложеното , бихме могли да направим извода, че по отношение на актуалност и значимост на разглежданата проблематика, научно-методическа издържаност на изложението , приносност и приложимост , настоящият дисертационен труд,авторефератът и публикациите са в пълно съответствие с изискванията по профила на настоящата процедура.

Това ми дава основание да гласувам положително и да предложа на уважаемото научно жури да присъди на Калина Стефанова Пейчева ОНС „доктор” в научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“,профессионален направление 7.4. „Обществено здраве“, област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт.“

28.07..2018 г.

Член на научно жури:

(проф.Мими Стойчева дм)